

Instructions: Write both the sections for 100 marks.

Section I

Note: Attempt any 5 questions.

- Q. 1   Ennumerate the importance of industrial psychology with the historical background of the same. (14)
- Q. 2   Define job analysis. Discuss nature and scope of Job Analysis. (14)
- Q. 3   Explain:- (14)
- a) Application Blank.
  - b) Problems in slection of employees.
- Q. 4   What is interview? Explain in detail types of interviews. (14)
- Q. 5   What is an industrial accident? Explain how industrial accidents can take place. (14)
- Q. 6   Define motivation. Explain Maslow's theory of motivation. (14)
- Q. 7   What are the time and motion studies? Focus in detail the effectiveness of the same. (14)
- Q. 8   Explain the meaning and structure of group. Describe the factors affecting group structure. (14)
- Q. 9   Write notes on any Two of the following: (14)
- a) Consequences of frustration.
  - b) Types of leaders.
  - c) Fields of industrial psychology.
  - d) Methods of job analysis.
  - e) Need for counselling in industry.

Section II

(Attempt any two questions)

- Q. 10   What is work fatigue. Give in detail the strategies for reduction of work fatigue. (15)
- Q. 11   What is job satisfaction? Discuss the factors affecting job satisfaction. (15)
- Q. 12   Explain the need for leaders in industries and discuss the various functions of a leader. (15)

સૂચના : ૧૦૦ માર્ક્સ માટે બેઉ વિભાગ લખો.

વિભાગ-૧

- (પ્ર.૧) ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાનનું મહત્વ ઐતિહાસિક પાર્શ્વભૂમિને અનુલક્ષીને ગણાવો. (૧૪)
- (પ્ર.૨) કાર્ય વિશ્લેષણની વ્યાખ્યા લખો. કાર્ય વિશ્લેષણની પ્રકૃતિ અને કાયક્ષેત્ર ચર્ચો. (૧૪)
- (પ્ર.૩) સમજાવો : (અ) ખાલી અરજી. (૧૪)

(બ) કર્મચારીઓની પસંદગીમાં આવતી મુશ્કેલી

- (પ્ર.૪) મૂલાકાત એટલે શું? મૂલાકાતના પ્રકારો વિગતવાર સમજાવો. (૧૪)
- (પ્ર.૫) ઔદ્યોગિક અકસ્માત એટલે શું? ઔદ્યોગિક અકસ્માત કઈ રીતે થાય છે તે સમજાવો. (૧૪)
- (પ્ર.૬) પ્રેરણાની વ્યાખ્યા લખો. મેસ્લોનું પ્રેરણા સિદ્ધાંત સમજાવો. (૧૪)
- (પ્ર.૭) 'સમય અને ગતિનો' અભ્યાસ એટલે શું? તેની અસરકારકતા કેન્દ્રમાં રાખીને વિગતવાર સમજાવો (૧૪)
- (પ્ર.૮) જૂથનું અર્થ અને તેની રચના સમજાવો. જૂથ રચનાને અસરકરતા ઘટકોનું વર્ણન કરો. (૧૪)
- (પ્ર.૯) નીચેમાંથી કોઈપણ બે નોંધ લખો (૧૪)

અ) હતાશા/ નિરાશાના પરિણામો

બ) નેતાઓના પ્રકારો

ક) ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાનના પેટા વિભાગો

ડ) કાર્ય વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ

ઈ) સલાહમસલતનું ઔદ્યોગમાં આવતી જરૂરત

વિભાગ-૨

નોંધ : કોઈ પણ બે પ્રશ્નના જવાબ લખો.

- (પ્ર.૧૦) કાર્ય થાક એટલે શું? કાર્ય થાકને ઘટાડવાની વિગતવાર વ્યૂહરચના આપો. (૧૫)
- (પ્ર.૧૧) કાર્ય સંતોષ એટલે શું? કાર્ય સંતોષને અસર કરતાં ઘટકો ચર્ચો. (૧૫)
- (પ્ર.૧૨) નેતાઓની ઉદ્યોગમાં આવતી જરૂરિયાત સમજાવો અને નેતાઓના વિવિધ કર્તવ્યો ચર્ચો. (૧૫)

सूचना - १०० मार्काकरिता दोन्ही विभाग सोडवा.

विभाग - १

सूचना - कोणतेही पांच प्रश्न सोडवा

- प्र. १ औद्योगिक मानसशास्त्राची ऐतिहासिक पृष्ठभूमि विशद करुन सद्यास्थितित औद्योगिक मानसशास्त्राच्या महत्वाची चर्चा करा. (१४)
- प्र. २ कार्य विश्लेषण म्हणजे काय हे सांगून कार्य विश्लेषणाच्या स्वरूपाची आणि व्याप्तीची माहिती द्या. (१४)
- प्र. ३ स्पष्ट करा. (१४)
- अ) अर्ज (Application blank)
- ब) कर्मचारी निवड प्रक्रियेतील समस्या
- प्र. ४ मुसाखत म्हणजे काय ? मुलाखतीच्या भिन्न प्रकारांचे विस्ताराने वर्णन करा. (१४)
- प्र. ५ औद्योगिक दुर्घटना म्हणजे काय ? औद्योगिक दुर्घटना कशा होतात हे विस्तारपूर्वक सांगा. (१४)
- प्र. ६ प्रेरणेची व्याख्या करा. मॅस्लोच्या प्रेरणाश्रेणी सिद्धांताचे वर्णन करा. (१४)
- प्र. ७ काळ-गति अध्ययन म्हणजे काय ? काळ-गति अध्ययनाच्या प्रभावाची चर्चा करा. (१४)
- प्र. ८ समूहाचा अर्थ आणि संरचना स्पष्ट करा आणि समूह संरचनेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा. (१४)
- प्र. ९ खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा. (१४)
- अ) वैफल्याचे परिणाम
- ब) नेत्याचे प्रकार
- क) औद्योगिक मानसशास्त्राची क्षेत्रे
- ड) कार्य विश्लेषणाच्या पद्धति
- इ) औद्योगिक क्षेत्रात उपबोधनाची आवश्यकता.

विभाग - २

सूचना - कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- प्र. १० थकवा म्हणजे काय हे सांगून थकवा कमी करण्यासाठी वापरात येणाऱ्या भिन्न उपाययोजनांचे वर्णन करा. (१५)
- प्र. ११ कार्य समाधान म्हणजे काय ? कार्यसमाधानावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. (१५)
- प्र. १२ उद्योगांमध्ये नेत्यांची गरज का असते हे स्पष्ट करा आणि नेत्याच्या वेगवेगळ्या कार्यांचे वर्णन करा. (१५)